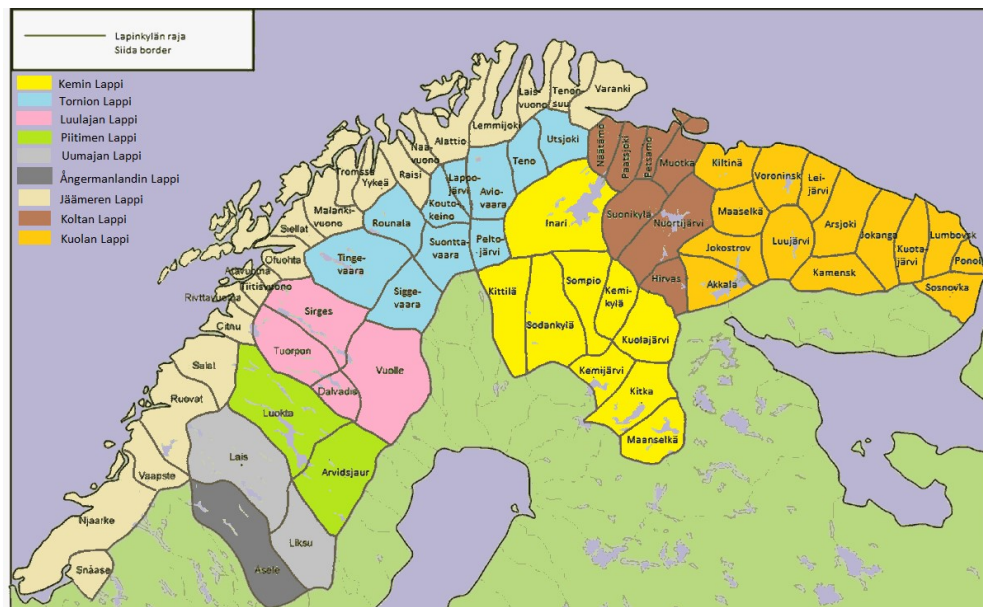

Kemin-Sompion paliskunta
c/o Poroisäntä Mika Kavakka
Vapalehdontie 4
98820 Värriö
mika.kavakka@gmail.com

Asia: HE 100/2023 vp Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi saamelaiskäräjistä annetun lain ja rikoslain 40 luvun 11 §:n muuttamisesta

Kiitämme lausuntomahdollisuudesta ja lausumme asiasta seuraavasti:

Kemin-Sompion paliskunta sijaitsee itä-Lapissa pääosin Savukoskella ja se kuuluu erityisesti poronhoitoa varten tarkoitettuun alueeseen (poronhoitolaki 2§) yhdessä 20 pohjoisimman paliskunnan kanssa. Paliskunta on muodostunut vanhojen Lapinkylien, Keminkylän ja Sompion alueista ja näiden kylien mettälappalaisesta (=metsäsaamelaisesta) alkuperäiskansasta polveutuvat paliskunnan monet porosuvut. Poronhoidon historia ulottuu vuosisatojen taakse ja poronhoitokulttuurilla on alueella valtavan suuri merkitys. Paliskunnan vahvasti luonnonlaitumiin ilman lisäruokintaa ja vapaaseen laidunnukseen perustuva poronhoito on suoraa katkeamatonta jatkumoa alueen ikaikaiselle peuranpyyntikulttuurille. Alueen vanha lapinkieli elää edelleen erityisesti poronhoidon sanastossa ja paikannimissä.

Kartta. Lapinmaat ja niiden jakautuminen lapinkyliin.

Saamelaiskäräjälainuudistukseen liittyen on paljon ollut esillä se, että esimerkiksi kaikkia saamelaisia sukujuuria omaavia henkilöitä ei oltaisi hyväksymässä vaaliluetteloon ja kielikriteeri on nostettu tärkeimmäksi kriteeriksi. Tämä tulisi aiheuttamaan sen, että osa saamelaisista tulisi jäämään ulkopuolelle käräjien päätöksenteon eikä voi olla tuolloin mahdollista, että saamelaiskäräjät voisi edustaa kaikkia saamelaisia. Lakiuudistuksessa ei ole tuotu esille, miten näiden ulkopuolelle mahdollisesti jäävien saamelaisten/saamenryhmien oikeuksien toteutuminen järjestetään. Tämä epäkohta koskettaa erityisesti paliskuntamme aluetta, jossa varsinaisena puhekielenä kemin lappi on aikojen saatossa suomen kielen vahvasta vaikutuksesta hiipunut, mutta kulttuuri elinkeinoineen muutoin säilynyt vahvana. ILO-169 sopimuksen 1. artiklan mukaan alkuperäiskansalla tarkoitetaan niitä henkilöitä, jotka polveutuvat siitä väestöstä, joka asutti aluetta valtaväestön saapumisen ja valtiorajojen syntymisen aikaan. Tämän lisäksi tällaisten henkilöiden on tullut säilyttää ainakin osittain alkuperäiskansan perinteisiä instituutioita. Suurin osa paliskuntamme osakkaista täyttää nämä kriteerit.

Poronhoito on luonnollisesti osa saamelaiskulttuuria, mutta saamelaiskäräjälain uudistuksella ei saa aiheutua poronhoidon asettamista eriarvoiseen asemaan rajaamalla oikeuksien toteutumista vain tietylle alueelle. Tähän liittyen Korkein hallinto-oikeus on Soklin ympäristölupa-asiassa liittyvässä vuosikirjapäätöksessään (KHO:2022:38) jo todennut, että poronhoidon oikeudet on turvattu myös muualla kuin saamelaisten kotiseutualueella.

”Korkein hallinto-oikeus kuitenkin toteaa täydennyksenä edellä lausuttuun, että riippumatta asiassa sovellettavasta ympäristölainsäädännöstä saamelaisten oikeus harjoittaa perinteisiä elinkeinojaan, kuten poronhoitoa, on turvattu Suomen perustuslain 17 §:n 3 momentin samoin kuin KP-sopimuksen 27 artiklan nojalla. Tämä oikeus on turvattu riippumatta siitä, aiheutuuko hankkeesta tai toiminnasta saamelaisten oikeuksiin kohdistuva vaikutus saamelaisten kotiseutualueella.”

Poronhoitolaki (848/1990) on erityislaki, joka ohjaa Suomen poronhoitoa ja siellä on määritetty mm. erityisesti poronhoitoa varten tarkoitettun alueen erityispiirteet ja neuvotteluvollisuus, jossa paliskunnan rooli poronhoidon yksikkönä on neuvotella sitä koskevista asioista. Kaikki paliskunnat myös kuuluvat Paliskuntain yhdistykseen ja käyttävät siellä äänivaltaansa porolukujensa suhteessa. Poronhoidon erityislakien tarkoitus on mahdollistaa mahdollisimman tasapuolinen elinkeinonharjoittajien kohtelu eri puolilla poronhoitoaluetta eikä saamelaiskäräjälain uudistuksella saa luoda ristiriitatilannetta tähän yhteyteen.

Väriöllä 27.2.2024

Mika Kavakka, poroisäntä
Kemin-Sompion paliskunta